

D E C I Z I E

28 august 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Stela Procopciuc
Diana Stănilă
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Dolganiuc Valentin și avocatul său Muntean Sergiu, precum și de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza civilă la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Dolganiuc Valentin împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea ilegalității și constatarea nulității deciziei nr. 95/2020/32871 din 04 iulie 2020, recunoașterea ilegalității și constatarea nulității răspunsului nr. D-1633/20 din 21 august 2020, obligarea stabilirii și achitării pensiei speciale de deputat,

împotriva deciziei din 06 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost casată hotărârea din 11 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, fiind emisă o nouă decizie de admitere a acțiunii; precum și împotriva deciziei suplimentare din 15 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, corectate prin încheierea din 13 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 22 septembrie 2020, Dolganiuc Valentin a depus în instanța de judecată acțiunea în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea ilegalității și constatarea nulității deciziei nr. 95/2020/32871 din 04 iulie 2020, recunoașterea ilegalității și constatarea nulității răspunsului nr. D-1633/20 din 21 august 2020, obligarea stabilirii și achitării pensiei speciale de deputat.

În argumentarea acțiunii depuse, reclamantul a invocat că, la 29 martie 1994, a fost ales deputat în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XIII-a, numit în funcție prin Avizul Plenului Judecătoriei Supreme a RM din 24 martie 1994.

La 21 aprilie 1998, în legătură cu expirarea mandatului Parlamentului Republicii Moldova de legislatura a XIII-a, a încetat calitatea de deputat în Parlament în baza decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 558-II din 10 aprilie 1994.

La 21 aprilie 1998, reclamantul a fost ales deputat în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XIV, începând cu data de 22 martie 1998, în baza Hotărârii Curții Constituționale nr. II din 09 aprilie 1998.

La 25 iunie 1998, reclamantul a demisionat din funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XIV-a, prin hotărârea Parlamentului nr. 59-XIV din 25 iunie 1998 (dovada acestui fapt se face prin anexarea extraselor din carnetele de muncă ale reclamantului).

La 25 mai 2020, reclamantul Dolganiuc Valentin a solicitat stabilirea pensiei speciale de deputat în baza prevederilor art. 29 al Legii nr. 39 din 07 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament cu modificările operate prin Legea nr. 1215 din 25 iunie 1997.

La 04 iulie 2020, prin decizia CNAS, Oficiul Teritorial Chișinău, Ciocana nr. 95/2020/32871, reclamantului i s-a stabilit, însă, în mod ilegal, pensia pentru limită de vârstă în cuantum de 1131,46 MDL.

La 29 iulie 2020, reclamantul a înregistrat cererea prealabilă la sediul pârâtului – Casa Națională de Asigurări Sociale.

La 26 august 2020, Dolganiuc Valentin a primit răspunsul, prin care i s-a refuzat satisfacerea cererii prelabile pe unicul motiv că Legea nr. 39 din 07 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, este la moment abrogată.

Reclamantul nu este de acord cu actele emise de pârâtii Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa Teritorială de Asigurări Sociale Ciocana, le consideră ilegale și neîntemeiate, pasibile de a fi anulate din următoarele motive.

Ca argumente cu privire la întrunirea condițiilor de beneficiere a pensiei solicitate de deputat, reclamantul a remarcat că este relevant faptul că la momentul demisiei sale din Parlamentul Republicii Moldova, i se aplicau prevederile art. 29 al Legii nr. 39 din 07 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament cu modificările operate prin Legea nr. 1215 din 25 iun. 1997, care avea următorul conținut: „Art. 29 - (1) Deputatul care la data expirării mandatului a împlinit vârsta și are vechimea în muncă necesară pentru pensionare este pensionat din funcția de deputat. (2) În caz de expirare a mandatului, de demisie sau de imposibilitate definitivă de exercitare a atribuțiilor, persoanele care au ocupat cel puțin doi ani funcția de deputat în Parlament beneficiază de o pensie de 75 la sută din suma tuturor plăților lunare ale deputatului în exercițiu. Pensia se acordă foștilor deputați la atingerea vârstei de pensionare. Pentru deputații ce primesc pensie pentru limită de vârstă, pentru vechime în muncă sau pensie de invaliditate, aceasta va fi recalculată după încetarea mandatului de deputat în conformitate cu prezentul alineat. (3) Deputatul care la data expirării mandatului are vechimea în muncă necesară pentru pensionare, dar care nu a împlinit vârsta necesară, este pensionat înainte de împlinirea acestei vârste, dar cel mult cu doi ani, mărimea pensiei fiind calculată conform alineatului (2). (4) Pensia fostului deputat i se plătește integral, indiferent de faptul dacă el este sau nu încadrat în câmpul muncii.”

Conținutul prezentului articol se regăsește în alin. (1) și (3) în varianta originală a Legii nr. 39 din 07 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, publicat în Monitorul Parlamentului al Republicii Moldova nr. 4 din aprilie 1994, art. 78 (dovada conținutului acesteia eliberată și certificată de Ministerul Justiției) și alineatele 2 și 4 în redacția Legii nr. 1215 din 25 iunie 1997, M.O. 1997, 13 nov. nr. 74-75, p-3-5 art. 623 (dovadă eliberată și certificată la fel ca celelalte de către Agenția Informațională de stat „Moldpres” Î.S.).

Dat fiind faptul că demisia reclamantului a avut loc la 25 iunie 1998, acesta consideră că îi erau aplicabile anume normele date, acestea fiind valabile până la data de 26 noiembrie 1998 - moment în care a urmat o altă modificare a art. 29 prin intermediul Legii nr.185 din 28 octombrie 1998, publicată în M.O. din 26 noiembrie 1998 nr.105-107 p.6 art. 648, fapt demonstrat prin anexarea la cererea de chemare în judecată a nomenclatorului tuturor modificărilor prezentului act legislativ, cu indicarea datelor calendaristice când au fost adoptate legile privind modificarea prezentului act legislativ și a articolelor care au fost modificate prin fiecare lege care a operat careva modificări, (dovadă eliberată și certificată la fel ca și celelalte de către Agenția Informațională de Stat „Moldpres” Î.S.).

Reclamantul a indicat că, în virtutea principiului securității raporturilor juridice, acțiunii legii civile în timp, principiului previzibilității și predictibilității legii, dar și a principiului neretroactivității legii și nediscriminării pe criteriu de vârstă și criterii politice, în privința sa sunt aplicabile anume aceste prevederi legale, care erau în vigoare la momentul când acesta a demisionat din Parlamentul Republicii Moldova, la acel moment fiind întrunite condițiile prevăzute de legea în vigoare în perioada de timp relevantă.

Astfel, la acel moment, Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 01 ianuarie 1999, nu exista, iar conform art. 6 al Codului civil, prevederile acelea nefiind posibil de a fi aplicate retroactiv unei situații juridice constituite anterior și/sau legea nouă nefiind în stare să modifice sau desființeze efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.

Respectiv, întrunind condițiile prevăzute de legea în vigoare la momentul demisionării sale din Parlamentul Republicii Moldova, conform căroră: „În caz de expirare a mandatului, de demisie sau de imposibilitate definitivă de exercitare a atribuțiilor, persoanele care au ocupat cel puțin doi ani funcția de deputat în Parlament beneficiază de o pensie de 75 la sută din suma tuturor plăților lunare ale deputatului în exercițiu. Pensia se acordă foștilor deputați la atingerea vârstei de pensionare.”, reclamantul a obținut o speranță legitimă (asupra unui bun – prestație de asigurări sociale) la pensia de deputat prevăzută de legislație în cuantumul și în condițiile prevăzute anume de legislația în vigoare la acel moment, momentul demisionării sale, moment la care întrunise toate condițiile prevăzute de norma legală respectivă, fapt protejat de art. 1 Protocolul 1 al CEDO la acel moment, iar prestațiile de protecție socială (pensia), fiind la fel recunoscute de art. 1 protocolul 1 al CEDO și aflându-se sub protecția acestuia din momentul ratificării CEDO, violarea dreptului de proprietate asupra prestațiilor de protecții socială (pensiei) în cazul reclamantului având loc mult după ratificarea CEDO de către înalta Parte Contractantă Republica Moldova).

Abia la 21 octombrie 1999, alineatul (2) al art. 29 a fost modificat, astfel fiind abrogate prevederile care au fost întrunite de către reclamant, iar alin. (1) a introdus condițiile prevăzute de noua lege a Pensiilor de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998, care a intrat în vigoare la 01 ianuarie 1999, adică după momentul demisiei reclamantului Dolganiuc Valentin (demisia fiind la 25 iunie 1998).

Reclamantul a indicat că, Legea Republicii Moldova cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova nr. 437-XII adoptată la 27 decembrie 1990 nu conținea careva prevederi cu privire la pensiile de deputat, aceasta fiind pensie specială, astfel încât unica prevedere aplicabilă situației reclamantului era cea prevăzută în art. 29 alin. (2), în vigoare la 25 iunie 1998, în formula în care a fost

prezentată instanței, unica condiție fiind ca la momentul demisiei din calitatea de deputat persoana să aibă mai mult de doi ani de mandat, întrunindu-le pe care, la atingerea vârstei de pensionare acesta urmează să primească 75% din salariul de deputat, condiție întrunită de reclamant și, respectiv, acesta căpătând o speranță legitimă asupra unei prestații de protecție socială.

De asemenea, reclamantul a menționat că, la momentul când a fost abrogat alin. (2) al art. 29 din Legea privind statutul de deputat, Republica Moldova ratificase deja Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților sale fundamentale, publicată la 30 decembrie 1998 în Tratatul Internațional nr. 1 art. nr. 342, data intrării în vigoare: 01 februarie 1998 și, respectiv, dreptul lui Dolganiuc Valentin asupra bunurilor - prestații sociale este protejat de CEDO. Iar de la data ratificării, toate actele sau omisiunile despre care se pretinde că sunt imputabile statului trebuie să se conformeze Convenției sau Protocoalelor sale, iar faptele ulterioare sunt de competența Curții, chiar dacă reprezintă doar prelungirea unei situații deja existente (Almeida 4 Garrett, Mascarenhas Falcão și alții împotriva Portugaliei, pct. 43). Astfel, cu referire la principiul acțiunii legii civile în timp, reclamantul a specificat că art. (7) alin. (1) din Codul civil, prevede: „(1) Legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.”

Totodată, și art. 30 din Codul administrativ, prevede că autoritățile publice nu pot întreprinde măsuri cu efect retroactiv, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Autoritățile publice nu pot întreprinde măsuri care să afecteze situațiile juridice definitive sau drepturile dobândite, decât în situații în care, în condițiile stabilite de lege, acest lucru este absolut necesar pentru interesul public.

Prin neretroactivitatea legii trebuie de înțeles faptul că ea nu modifică sau nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior și nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. Nu va putea, fără să aibă caracter retroactiv, legea nouă să modifice sau să desființeze efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare (așa cum în situația reclamantului, la data de 25 iunie 1998 acesta a întrunit toate condițiile art. 29 alin. (2) din Legea privind statutul deputatului în Parlament și a căpătat dreptul, speranța legitimă prevăzută de CEDO asupra pensiei în cuantum de 75% din salariu la atingerea vârstei de pensionare).

Deși alineatul (2) al art. 6 al Codului civil ne spune că situațiilor juridice în curs de realizare li se aplică legea nouă, totuși în comentariul desfășurat al acestui articol se găsește explicat modul în care se aplică, și anume alin. (2) consacră un alt principiu al acțiunii în timp a legii civile - principiul aplicării imediate a legii noi. În conformitate cu acesta, legea nouă se aplică situațiilor juridice în curs de realizare la data intrării legii în vigoare. Astfel situațiile juridice în curs de constituire, modificare sau stingere la data intrării în vigoare a legii noi, cad sub imperiul legii noi. Dacă însă elementele care alcătuiesc constituirea sau stingerea unei situații juridice au individualitate proprie și s-au împlinit înainte de intrarea în vigoare a legii noi atunci aceste elemente rămân guvernate de legea sub imperiul căreia s-au produs. Aici se vede esența conflictului apărut, și anume prin prisma acestei explicații se vede soluționarea litigiului dat în concordanță cu principiul neretroactivității legii noi și al principiului securității raporturilor juridice.

Respectiv, reclamantul, odată întrunind condițiile legislației naționale relevante la acel moment pentru a beneficia de pensia de deputat, s-a văzut îndreptățit de a primi la atingerea vârstei de pensionare prestațiile sociale în cuantumul și condițiile care i-au fost descrise.

Între timp, în perioada acțiunii prevederilor CEDO pe teritoriul Republicii Moldova, înalta parte contractată, Republica Moldova, a operat o multitudine de modificări ale legislației relevante în domeniu. Referitor la neretroactivitatea legii, specifică că, în considerarea importanței sale pentru statul de drept, acest principiu a fost ridicat la rang constituțional, fiind consacrat în art. 22 din Constituția Republicii Moldova. Ca urmare a consacrării sale constituționale, acest principiu a devenit obligatoriu nu doar pentru judecătorul care aplică legea, ci și pentru legiuitor, care este ținut deopotrivă să-l respecte în procesul de legiferare, neretroactivitatea legii constituind o garanție fundamentală a drepturilor constituționale, arăta în acest sens, în mod sugestiv, că, dacă ceea ce s-a făcut în conformitate cu legea în vigoare ar putea fi neconținut stricat de legea nouă, orice prevedere în timp ar fi cu neputință și ordinea juridică însăși ar fi amenințată pe măsură ce s-ar slăbi încrederea în securitatea drepturilor, în stabilitatea circuitului civil.

Dacă legea nouă nu ar respecta ceea ce a fost făcut în cadrul prevederilor legii vechi, încrederea ar dispărea și, odată cu ea, ar fi atinsă autoritatea legii. Principiul neretroactivității legii răspunde preocupării de securitate juridică, fiind o garanție pentru situațiile juridice legal create și consolidate sub imperiul legii vechi. Neretroactivitatea reprezintă deci un factor de ordine și de securitate juridică, protejând drepturile subiective împotriva intervenției legiuitorului și împiedicând repunerea în discuție a drepturilor dobândite și a actelor vechi încheiate sub imperiul legii vechi. Orice abatere de la acest principiu fundamental al legislației naționale reprezintă violarea art. 6 alin. (1) al Convenției Europene pentru Drepturile Omului și a Libertăților sale Fundamentale, dreptul la un proces echitabil.

Suplimentar, reclamantul a indicat că la caz, CtEDO explică că noțiunea de „bunuri” poate acoperi atât „bunurile actuale”, cât și valorile patrimoniale, inclusiv creanțele, în virtutea cărora reclamantul poate pretinde că are cel puțin o „speranță legitimă” de a beneficia efectiv de un drept de proprietate [J.A. Pye (Oxford) Ltd 83 și J.A. Pye (Oxford) Land Ltd împotriva Regatului Unit (MC), pct. 61; Maltzan și alții împotriva Germaniei (dec.) (MC), pct. 74 lit. c); Kopecky împotriva Slovaciei (MC), pct. 35 lit. c)].

O „speranță” este „legitimă” când se întemeiază pe o dispoziție legislativă sau pe un act juridic referitor la interesul patrimonial în cauză (Saghinadze și alții împotriva Georgiei, pct. 103). Iar în privința noțiunii de „bun” CtEDO explică următoarele: atunci când un stat contractant adoptă o legislație care prevede acordarea unei prestații sociale - fie că acordarea acestei prestații depinde sau nu de plata prealabilă a contribuțiilor - respectiva legislație trebuie considerată ca dând naștere unui interes patrimonial care intră în domeniul de aplicare al art. 1 din Protocolul nr. 1 în ceea ce privește persoanele care îndeplinesc condițiile prevăzute de lege [Stec și alții împotriva Regatului Unit (dec.) (MC), pct. 53-55; Andrejeva împotriva Letoniei (MC), pct. 77; Moskal împotriva Poloniei, pct. 38].

În cazul bunurilor necorporale, Curtea a luat în considerare, în special, întrebarea dacă situația juridică în cauză poate genera drepturi de natură financiară și dobânzi și avea, astfel, o valoare economică [Paeffgen GmbH împotriva Germaniei (dec.)].

Respectiv, neacordarea reclamantului a prestațiilor de protecție socială ar reprezenta violarea art.1 Protocolului 1 al CEDO.

Reclamantul a invocat încălcarea principiului securității raporturilor juridice de către pârâți. Principiul respectiv exprimă, în esență, faptul că cetățenii trebuie protejați „contra unui pericol care vine chiar din partea dreptului, contra unei insecurități pe care a creat-o dreptul sau pe care acesta riscă s-o creeze“. Așadar, principiul securității juridice presupune ca dreptul să fie previzibil și ca soluțiile juridice să rămână relativ stabile. Cerința previzibilității normelor de drept a fost ridicată chiar la rangul de principiu (principiul previzibilității sau al predictibilității normelor juridice).

Respectarea acestui principiu conferă coerență sistemului normativ, fiind de natură să asigure o lină și amiabilă relaționare între autorități și cetățeni, pentru ca aceștia din urmă să nu fie surprinși de acte normative inopinate (deci abuzive), care să le prejudicieze interesele, așa cum s-a întâmplat în cazul reclamantului.

Individul trebuie să fie în măsură să prevadă consecințele ce pot decurge dintr-un act determinat; o normă este previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane să își corecteze conduita; în special, o normă este previzibilă atunci când oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice.

Sub acest aspect, principiul securității juridice se corelează cu un alt principiu, dezvoltat în dreptul comunitar - principiul încrederii legitime. Or, atât abrogarea alineatului (2) al art. 29 în redacția valabilă la 25 iunie 1998, cât și abrogarea definitivă a articolelor care prevedeau o asemenea garanție socială, precum prestația de protecție socială a deputaților din legislatura a XII-XIII la 12 august 2003, nu este altceva decât o ingerință arbitrară asupra unui bun legitim dobândit de către reclamant, comisă cu încălcarea principiului securității raporturilor juridice.

Totodată, reclamantul a indicat că potrivit Notei informative eliberate de către A.O. „Parlamentul 90”, de pensie de deputat în cuantum de 75% au beneficiat 125 (una sută două zeci și cinci) de persoane; de pensie de 42% au beneficiat 101 deputați; iar de la 01 aprilie 2017 până în 2026 se estimează că de pensii de deputat, vor beneficia doar 22 (două zeci și doi) de deputați din Parlamentul anilor 90.

La caz, art. 16 din Constituția Republicii Moldova, prevede: „(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Similar, Legea nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității în art. 1 alin. (1) interzice discriminarea pe criteriu de vârstă în sferele sociale, economice și politice.

Astfel, din răspunsul Președintelui A.O. „Parlamentul-90” se observă că, 125 (una sută două zeci și cinci) de deputați ai acelorași legislaturi în care a activat reclamantul născuți în perioada anilor de până la 1955 au beneficiat de prevederile acestei legi și au primit pensia în cuantum de 75% din salariul de deputat la acel moment, iar simplul fapt că reclamantului i se refuză acordarea prestațiilor de protecție socială, în opinia sa ar reprezenta o discriminare pe criteriu de vârstă.

La fel, a menționat că, legislația privind prestațiile sociale, precum ar fi pensia, prevede două condiții separate ce urmează a fi întrunite: prima ce se referă la stagiul de cotizare sau condițiile materiale ce urmează a fi întrunite pentru a primi o pensie,

inclusiv o pensie specială; și a doua - condiția de vârstă. Astfel, conform principiului securității raporturilor juridice, Dolganiuc Valentin a întrunit toate condițiile prevăzute la acea perioadă de legislația existentă. Respectiv, statul nu poate schimba regulile valabile la momentul derulării unei situații juridice definitive sau la momentul obținerii unui drept după finisarea dobândirii acestui drept sau după încadrarea în norma legală ce prevede acel drept.

Reclamantul consideră că decizia emisă de către Casa Națională de Asigurări Sociale este ilegală, contravine legii, deoarece a fost emisă cu încălcarea art. 30 din Codul administrativ. Astfel, actele administrative atacate urmează a fi anulate, cu obligarea pârâtului de a emite o decizie de acordare lui Dolganiuc Valentin a unei pensii speciale de deputat în mărime de 75% din veniturile lunare ale unui deputat.

Potrivit reclamantului, dat fiind numărul scăzut al deputaților din legislaturile cărora art. 29 identificat mai sus le este aplicabil, deciziile pârâtului reprezintă o încălcare a art. 30 al Codului administrativ, art. art. 9, 46, 47, 54 ale Constituției RM, violare flagrantă a Drepturilor Fundamentale ale Omului art. 1 protocol 1, art. 6, art. 14 CEDO, fiind absolut ilegale și neîntemeiate, lipsind reclamantul de surse de existență, privându-l de prestațiile de protecție socială, dar și de dreptul la un nivel de trai decent pe care acesta se baza, în virtutea principiilor securității raporturilor juridice, neretroactivității legii, legalității, egalității, nediscriminării pe criterii protejate dar și inviolabilității proprietății.

Concluzionând cele invocate mai sus, consideră că, întrunește toate condițiile prevăzute de legislație pentru a-i fi admisă cererea depusă, iar deciziile privind refuzul de a-i satisface cerințele privind stabilirea pensiei speciale de deputat sunt absolut ilegale, neîntemeiate, nefondate, nemotivate, care contravin legii și bunelor moravuri și urmează a fi în mod cert anulate, pe motiv că reprezintă o încălcare flagrantă a drepturilor sale fundamentale prevăzute atât de legislația națională, Constituție și Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților sale fundamentale, precum ar fi dreptul la proprietate, dreptul la asistență și protecție socială, dreptul de a nu fi discriminat pe nici un criteriu protejat precum ar fi vârsta, apartenența politică etc, precum și a dreptului la justa aplicare a legislației în vigoare, la proprietate, la un proces echitabil, care garantează amalgamul de garanții de care beneficiază orice cetățean al Republicii Moldova.

Având în vedere argumentele de fapt și de drept invocate, în baza art. 29 al Legii nr. 39 din 07 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament cu modificările operate prin Legea nr. 1215 din 25 iunie, art. 29 alin. (1) și (3) în varianta originală a Legii nr. 39 din 07 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, art. 1 Protocolul 1 Protecția Proprietății, art. 14 Interzicerea discriminării, art. 18 Limitarea folosirii restrângerilor drepturilor ale CEDO, Legea Republicii Moldova cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova nr. 437-XII adoptată la 27 decembrie 1990, art. art. 16, 22, 47, 54 din Constituția Republicii Moldova, Legea nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității, art. 1 alin. (1), Legea privind bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2017 nr. 286 din 16 decembrie 2016, art. 17, 30, 31, 36, 37, 124, 141 alin. (1) alin. (2) lit. c) și f), art. 143-145 din Codul administrativ, reclamantul a solicitat: recunoașterea ilegalității și anularea deciziei nr. 95/2020/32871 din 04 iulie 2020, recunoașterea ilegalității și anularea răspunsului nr. D-1633/20 din 21 august 2020 și obligarea stabilirii și achitării pensiei speciale de deputat în mărime de 75% din veniturile lunare ale deputatului.

În vederea concretizării pretențiilor din cererea de chemare în judecată de bază, reclamantul Dolganiuc Valentin, la 19 octombrie 2020 și 30 iunie 2021 a depus în adresa instanței cereri de concretizare a cerințelor, iar potrivit cererii din 30 iunie 2021, reclamantul a solicitat recunoașterea ilegalității și constatarea nulității deciziei nr. 95/2020/32871 din 04 iulie 2020, recunoașterea ilegalității și constatarea nulității răspunsului nr. D-1633/20 din 21 august 2020, cu anularea acestora și obligarea stabilirii și achitării pensiei speciale de deputat în mărime de 75% din veniturile lunare ale deputatului conform prevederilor art. 29 din Legea nr. 39 din 07 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, cu recalcularea și achitarea diferenței pensiei de la momentul când aceasta urma să fie stabilită și achitată (f.d. 96-104, 214-215, vol. I).

Prin hotărârea din 11 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a respins, ca neîntemeiată, acțiunea înaintată de Dolganiuc Valentin împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea ilegalității și constatarea nulității deciziei nr. 95/2020/32871 din 04 iulie 2020, recunoașterea ilegalității și constatarea nulității răspunsului nr. D-1633/20 din 21 august 2020, obligarea stabilirii și achitării pensiei speciale de deputat.

Prin decizia din 06 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost casată hotărârea din 11 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, fiind emisă o nouă decizie de admitere a acțiunii; s-a recunoscut ilegală decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial-Chișinău, Ciocana nr. 95/2020/32871 din 04 iulie 2020 și decizia la cererea prealabilă a Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. D-1633/20 din 21 august 2020, s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să-i stabilească și să-i achite lui Dolganiuc Valentin pensia specială de deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a stabilit că, la momentul demisiei lui Dolganiuc Valentin din Parlamentul Republicii Moldova, se aplicau prevederile art. 29 al Legii nr. 39 din 07 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, cu modificările operate prin Legea nr. 1215 din 25 iunie 1997, M.O. 1997, 13 nov. nr. 74-75, p. 3-5, art. 623, care aveau următorul conținut: „Art. 29 - (1) Deputatul care la data expirării mandatului a împlinit vârsta și are vechimea în muncă necesară pentru pensionare este pensionat din funcția de deputat. (2) În caz de expirare a mandatului, de demisie sau de imposibilitate definitivă de exercitare a atribuțiilor, persoanele care au ocupat cel puțin doi ani funcția de deputat în Parlament beneficiază de o pensie de 75 la sută din suma tuturor plăților lunare ale deputatului în exercițiu. Pensia se acordă foștilor deputați la atingerea vârstei de pensionare. Pentru deputații ce primesc pensie pentru limită de vârstă, pentru vechime în muncă sau pensie de invaliditate, aceasta va fi recalculată după încetarea mandatului de deputat în conformitate cu prezentul alineat. (3) Deputatul care la data expirării mandatului are vechimea în muncă necesară pentru pensionare, dar care nu a împlinit vârsta necesară, este pensionat înainte de împlinirea acestei vârste, dar cel mult cu doi ani, mărimea pensiei fiind calculată conform alineatului (2). (4) Pensia fostului deputat i se plătește integral, indiferent de faptul dacă el este sau nu încadrat în câmpul muncii.”

Conținutul articolului citat se regăsește: alin. (1) și (3) în varianta originală a Legii nr. 39 din 07 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, publicat în Monitorul Parlamentului al Republicii Moldova nr. 4 din aprilie 1994, art. 78 și

alineatele 2 și 4 în redacția Legii nr. 1215 din 25 iun.1997, M.O. 1997, 13 nov. nr. 74 75, p-3-5, art. 623.

În speță, demisia reclamantului având loc la 25 iunie 1998, în opinia instanței de apel, aplicabile acestuia îi erau anume normele date, acestea fiind valabile până la data de 26 noiembrie 1998 - moment în care a urmat o altă modificare a art. 29 prin intermediul Legii nr.185 din 28 octombrie 1998, publicată în M.O. din 26 nov. 1998 nr.105-107, p.6, art. 648. Mai mult, la acel moment, Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 01 ianuarie 1999, nu exista.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că normele de drept material au fost aplicate și interpretate eronat în prezentul caz și nu este necesară verificarea suplimentară a cărorva dovezi, Curtea de Apel Chișinău a ajuns la concluzia de a admite apelul depus de Dolganiuc Valentin, a casa integral hotărârea primei instanțe și a emite o decizie nouă de admitere a acțiunii.

Prin decizia suplimentară din 15 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea lui Dolganiuc Valentin cu privire la obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale la stabilirea și achitarea pensiei speciale de deputat în cuantum de 75% din veniturile lunare ale deputatului.

Prin încheierea din 13 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, au fost corectate, din oficiu, erorile strecurate în partea introductivă a deciziei din 06 septembrie 2022 și a deciziei suplimentare din 15 noiembrie 2022 ale Curții de Apel Chișinău.

La 08 septembrie 2022, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs nemotivat asupra deciziei din 06 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și emiterea unei noi decizii (f.d. 117-119, vol. II).

La 23 septembrie 2022, Dolganiuc Valentin a depus recurs nemotivat asupra deciziei din 06 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea parțială a acesteia și emiterea unei noi decizii prin care să fie specificată mărimea pensiei care urmează a fi încasată în beneficiul recurentului (f.d. 122-124, vol. II).

La 02 decembrie 2022, Dolganiuc Valentin a depus recurs nemotivat asupra deciziei suplimentare din 15 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea parțială a acesteia și emiterea unei noi decizii prin care să fie specificată mărimea pensiei care urmează a fi încasată în beneficiul recurentului (f.d. 150-152, vol. II).

La 18 octombrie 2022, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs motivat asupra deciziei din 06 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și menținerea hotărârii primei instanțe (f.d. 157-162, vol. II).

La 19 decembrie 2022, Dolganiuc Valentin și avocatul său Muntean Sergiu au depus recurs motivat asupra deciziei din 06 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea parțială a acesteia și emiterea unei noi decizii prin care să fie specificată mărimea pensiei care urmează a fi încasată în beneficiul recurentului, și anume să fie indicat expres ca pensia încasată să constituie 75% din veniturile lunare ale deputatului conform prevederilor art. 29 din legea nr. 39 din 07 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament (f.d. 167-170, vol. II).

La 26 ianuarie 2023, Dolganiuc Valentin, prin intermediul avocatului Muntean Sergiu, a expediat prin poșta electronică recursul motivat asupra deciziei suplimentare din 15 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea parțială a acesteia și emiterea unei noi decizii prin care să fie specificată mărimea pensiei care urmează a fi încasată în beneficiul recurentului (f.d. 171-174, vol. II).

La 15 februarie 2023, recursul motivat asupra deciziei suplimentare din 15 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost expediat prin poșta electronică în mod repetat în adresa instanței (f.d. 175-177, vol. II), și la 20 februarie 2023 – prin intermediul oficiului poștal (f.d. 187-190a, vol. II).

În motivarea cererilor de recurs, recurenții și-au menținut pozițiile și argumentele formulate pe parcursul examinării cauzei în instanțele inferioare.

La 02 mai 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat participanților la proces copiile cererilor de recurs (f.d. 207, vol. II).

La 16 mai 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a expediat prin poșta electronică referința asupra cererii de recurs înaintată de Dolganiuc Valentin, solicitând respingerea acesteia (f.d. 212-215, vol. II).

La 28 august 2023, Dolganiuc Valentin, prin intermediul avocatului Muntean Sergiu, a expediat prin poșta electronică referința asupra cererii de recurs înaintată de Casa Națională de Asigurări Sociale, solicitând respingerea acesteia (f.d. 218-223, vol. II). O referință semnată de Dolganiuc Valentin și avocatul său Muntean Sergiu a fost depusă la 30 august 2023 (f.d. 224-227).

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a treia „Procedura contenciosului administrativ” din Codul administrativ, în special prevederile cu privire la temeiurile recursului.

Totuși, art. XI alin. (3) din Legea menționată, prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Aceleași considerente se deduc și din interpretarea art. 195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art. 3 alin. (3) din Codul de procedură civilă către stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171. Legea procedurală civilă care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare *nu are putere retroactivă*.

În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, la examinarea recursului, va aplica prevederile cu privire la temeiurile declarării recursului din Codul administrativ în redacția în vigoare la data declarării acestuia.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Instanța de recurs constată că cererile de recurs nemotivate, precum și cele motivate, înaintate împotriva deciziei din 06 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost casată hotărârea din 11 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, fiind emisă o nouă decizie de admitere a acțiunii; precum și împotriva deciziei suplimentare din 15 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

corectate prin încheierea din 13 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, au fost depuse cu respectarea termenului de atac.

În acord cu prevederile art. 193 alin. (3), (3¹) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători.

În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.

Verificând decizia din 06 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, precum și decizia suplimentară din 15 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, corectate prin încheierea din 13 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticile invocate în recursuri, pe baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile, Completul de judecată consideră că recursul declarat de Dolganiuc Valentin și avocatul său Muntean Sergiu urmează a fi respins, iar recursul Casei Naționale de Asigurări Sociale urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei și deciziei suplimentare și menținerea în vigoare a hotărârii primei instanțe, pentru considerentele ce vor fi arătate în continuare.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una din următoarele decizii: a) respinge recursul; c) casează integral decizia instanței de apel și emite o nouă decizie.

Potrivit art. 21 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative.

În corespundere cu art. 22 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Prin prisma prevederilor art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

La fel, aplicabile sunt și prevederile art. 244 alin. (2) coroborate cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, conform cărora pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

În sensul art. 219 alin. (1) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Prin prisma alin. (2) și (3) din același articol, instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea

tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

Materialele cauzei atestă că, la 25 mai 2020, Dolganiuc Valentin s-a adresat la Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Ciocana, mun. Chișinău cu cerere pentru stabilirea pensiei (f.d. 19, 20, vol. I).

Prin decizia nr. 95/2020/32871 din 04 iulie 2020, emisă de Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Ciocana, mun. Chișinău, în privința lui Dolganiuc Valentin, s-a stabilit pensia pentru limita de vârstă în cuantum de 1131,46 lei, începând cu data de 12 martie 2020 (f.d. 21-21 verso, vol. I).

Reieșind din conținutul extrasului carnetului de muncă al recurentului anexat la materialele cauzei, se atestă că ultimul, la 29 martie 1994 a fost ales deputat în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XIII-a, numit în funcție prin Avizul Plenului Judecătoriei Supreme a RM din 24 martie 1994, unde a activat până la 25 iunie 1998, când a demisionat din funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XIV-a, prin Hotărârea Parlamentului nr. 59-XIV din 25 iunie 1998 (f.d. 32-35, vol. I).

Prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale pentru alegerile de deputați ai poporului ai RSS Moldovenești, Cu privire la rezultatele alegerilor de deputați ai poporului ai RSS Moldovenești, Comisia Electorală Centrală a dispus: 1. În conformitate cu articolul 48 al Legii RSS Moldovenești „cu privire la alegerile de deputați ai poporului ai RSS Moldovenești”, a înregistra 225 deputați aleși ai poporului ai RSS Moldovenești (f.d. 58 verso-59, vol. I).

Potrivit Hotărârii Plenului Judecătoriei Supreme a Republicii Moldova, atribuit cu funcții de Curte Constituțională, din 04 aprilie 1994, s-a hotărât: candidații supleanți ai Alianței Frontului Popular Creștin Democrat în ordinea înscrierii, începând cu primul de pe listă-anexa Nr. 2, aprobată prin hotărârea Plenului Judecătoriei Supreme din 24 martie 1994, domnii Dolganiuc Valentin, Tănase Ion, Poiată Petru și Neagu Ion, a-i valida deputați în Parlamentul Republicii Moldova. Hotărârea intră în vigoare din momentul adoptării (f.d. 60, vol. I).

Totodată, s-a constatat că, reieșind din informația eliberată de Secretariatul Parlamentului RM, Secretarul General, cu nr. 258 din 07 decembrie 2017, în baza documentelor din arhiva Parlamentului se adeverește că dl. Dolganiuc Valentin a exercitat mandatul de deputat în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XII-a, în perioada 10 martie 1990 – 27 februarie 1994, precum și mandatul de deputat în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura XIII-a în perioada 24 martie 1994 – 22 martie 1998. În contextul celor menționate, se aduce la cunoștință că, un număr semnificativ de documente din fondul arhivistic al Parlamentului sunt în copii, deoarece în timpul evenimentelor post-electorale din 07 aprilie 2009, o parte din colecțiile de dosare cu originalele documentelor au fost distruse integral sau parțial. În urma acțiunilor de restabilire a fondului de arhivă au fost reconstituite și documentele menționate (f.d. 56, vol. I).

Reieșind din înscrisurile anexate la materialele cauzei, se atestă că Dolganiuc Valentin, la 29 martie 1994, a fost ales deputat în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XIII-a, numit în funcție prin Avizul Plenului Judecătoriei Supreme a RM din 24 martie 1994, unde a activat până la 25 iunie 1998, când a demisionat

din funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XIV-a, prin Hotărârea Parlamentului nr. 59- XIV din 25 iunie 1998 (f.d. 32-35, vol. I).

Respectiv, este corectă concluzia primei instanțe potrivit căreia Dolganiuc Valentin eronat solicită aplicarea art. 29 al Legii despre statutul deputatului în Parlament nr. 39-XIII din 07 aprilie 1994, cu modificările operate prin Legea nr. 1215 din 25 iunie 1997, deoarece erau în vigoare la momentul când acesta a demisionat din Parlamentul Republicii Moldova, or, art. 29 al Legii menționate, a fost abrogat prin Legea nr. 358-XV din 31 iulie 2003, iar recurentul și-a realizat dreptul la pensie pentru limita de vârstă începând cu data de 12 martie 2020, urmând a fi aplicate, în acest sens, prevederile Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, în vigoare la momentul realizării dreptului de pensioare de către reclamant.

Astfel, potrivit art. 29 al Legii despre statutul deputatului în Parlament nr. 39-XIII din 07 aprilie 1994 (abrogat prin Legea nr. 358-XV din 31 iulie 2003), cu modificările operate prin Legea nr. 1215 din 25 iunie 1997, deputatul care la data expirării mandatului a împlinit vârsta și are vechimea în muncă necesară pentru pensionare este pensionat din funcția de deputat. În caz de expirare a mandatului, de demisie sau de imposibilitate definitivă de exercitare a atribuțiilor, persoanele care au ocupat cel puțin doi ani funcție de deputat în Parlament beneficiază de o pensie de 75 la sută din suma tuturor plăților lunare ale deputatului în exercițiu. Pensia se acordă foștilor deputați la atingerea vârstei de pensionare. Pentru deputații care primesc pensie pentru limită de vârstă, pentru vechime în muncă sau pensie de invaliditate, aceasta va fi recalculată după încetarea mandatului de deputat în conformitate cu prezentul alineat. Deputatul care la data expirării mandatului are vechimea în muncă necesară pentru pensionare, dar care nu a împlinit vârsta de pensionare, este pensionat înainte de împlinirea acestei vârste, dar cel mult cu 2 ani, mărimea pensiei fiind calculată conform alin. (2). Pensia fostului deputat i se plătește integral, indiferent de faptul dacă el este sau nu încadrat în câmpul muncii.

Totodată, în conformitate cu prevederile art. 2 alin. (2) al Legii nr. 156 privind sistemul public de pensii, dreptul la pensie este imprescriptibil, iar potrivit art. 30 din aceeași lege, pensiile se stabilesc și se plătesc de către organele de asigurări sociale. Organele de asigurări sociale au dreptul de control asupra autenticității actelor ce confirmă stagiul de muncă și venitul asigurat, eliberate de organele abilitate. Modul de organizare a activităților privind stabilirea și plata pensiilor se stabilește de Guvern.

Conform art. 33 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în cazul: a) apariției unor circumstanțe noi referitoare la stagiul de cotizare, venitul asigurat, ce au avut loc până la acordarea drepturilor la pensie; b) transferării la altă categorie de pensie; c) persoanelor care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă.

În conformitate cu prevederile art. 53 al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, pensia pentru limită de vârstă se determină prin cumularea stagiului de cotizare realizat pentru perioada de până la 01 ianuarie 1999 și începând cu 01 ianuarie 1999. Pensia pentru limită de vârstă se calculează, conform prevederilor art. 16, din venitul mediu lunar asigurat valorizat, realizat după 01 ianuarie 1999, luându-se în considerare stagiul de cotizare total.

Realizarea stagiului de cotizare constituie o condiție necesară stabilirii prestațiilor sociale, aceasta reprezintă însumarea perioadelor de activitate în care au fost achitate contribuții de asigurări sociale la bugetul asigurărilor sociale de stat.

Astfel, reieșind din înscrisurile anexate la materialele cauzei, raportate la normele citate supra, instanța de recurs conchide că pretențiile recurentului Dolganiuc Valentin sunt neîntemeiate.

Completul de judecată reține că Dolganiuc Valentin pretinde încasarea pensiei speciale, însă potrivit prevederilor Legii nr. 290 din 16 decembrie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative de la 01 ianuarie 2017, a fost abrogat art. 43 al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 cu privire la condițiile de stabilire a pensiilor pentru deputații în Parlament și membrii de Guvern.

Totodată, potrivit art. 73 alin. (3) - (5) al Legii nr. 100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative, actul normativ produce efecte doar cât este în vigoare și, de regulă, nu poate fi retroactiv sau ultraactiv. Au efect retroactiv doar actele normative prin care se stabilesc sancțiuni mai blânde. Actele normative pot ultraactiva, în mod excepțional, dacă acest lucru este prevăzut expres de noul act normativ.

Mai mult, potrivit art. 74 alin. (1) al Legii indicate, acțiunea actului normativ încetează dacă: a) actul este abrogat; b) actul este declarat neconstituțional sau, după caz, ilegal prin hotărâre definitivă a instanței competente.

Respectiv, plata pensiei recurentului Dolganiuc Valentin, stabilită pentru vechime în muncă, s-a efectuat în baza Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, în vigoare la momentul realizării dreptului la pensie de către acesta și careva temeuri legale de recalculare a pensiei stabilite prin decizia din 04 iulie 2020, nu au fost constatate.

Este de menționat că prin Legea nr. 290/2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, începând cu 01 ianuarie 2017 au fost abrogate prevederile ce țin de stabilirea pensiilor speciale, astfel, la momentul solicitării dreptului de către Dolganiuc Valentin, asemenea categorie de pensie nu se mai stabilește. Or, din setul de acte anexat la materialele cauzei și la dosarul administrativ rezultă că Dolganiuc Valentin întrunește condițiile generale de stabilire a pensiei pentru limita de vârstă, și anume vârsta de 63 de ani și stagiul necesar de 34 de ani și 9 luni.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument ale recurenților, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza *Garda Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84, 98).

În baza acestor considerații, se constată că alte susțineri ale recurenților se axează asupra circumstanțelor, care au fost constatate și elucidate pe deplin de către instanța de fond, având la bază cumulul de probe apreciate cu respectarea normelor de drept material și procedural.

Sintetizând cele reliefate supra, instanța de recurs constată justetea concluziei primei instanțe de a respinge ca neîntemeiată acțiunea de contencios administrativ înaintată Dolganiuc Valentin împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea ilegalității și constatarea nulității deciziei nr. 95/2020/32871 din 04 iulie 2020, recunoașterea ilegalității și constatarea nulității răspunsului nr. D-

1633/20 din 21 august 2020, obligarea stabilirii și achitării pensiei speciale de deputat.

Față de cele ce preced, având în vedere faptul că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, iar decizia instanței de apel a fost emisă cu aprecierea necorespunzătoare a probelor și interpretarea eronată a legii, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de Dolganiuc Valentin și avocatul său Muntean Sergiu și a admite recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, de a casa integral decizia din 06 septembrie 2022 și decizia suplimentară din 15 noiembrie 2022 ale Curții de Apel Chișinău și de a menține hotărârea din 11 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Totodată, ținând cont de prevederile art. 429 alin. (3) din Codul de procedură civilă, potrivit căruia recursul împotriva deciziei sau hotărârii se consideră declarat și împotriva încheierii, chiar dacă aceasta a fost emisă după pronunțarea deciziei sau a hotărârii atacate cu recurs, Completul de judecată va casa, ca efect, și încheierea din 13 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost corectate, din oficiu, erorile strecurate în partea introductivă a deciziei din 06 septembrie 2022 și a deciziei suplimentare din 15 noiembrie 2022 ale Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. a) și c), art. 248 alin. (2) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Dolganiuc Valentin și avocatul său Muntean Sergiu.

Se admite recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se casează integral decizia din 06 septembrie 2022 și decizia suplimentară din 15 noiembrie 2022 ale Curții de Apel Chișinău, precum și încheierea din 13 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost corectate, din oficiu, erorile strecurate în partea introductivă a deciziei din 06 septembrie 2022 și a deciziei suplimentare din 15 noiembrie 2022 ale Curții de Apel Chișinău.

Se menține hotărârea din 11 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată înaintată de Dolganiuc Valentin împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea ilegalității și constatarea nulității deciziei nr. 95/2020/32871 din 04 iulie 2020, recunoașterea ilegalității și constatarea nulității răspunsului nr. D-1633/20 din 21 august 2020, obligarea stabilirii și achitării pensiei speciale de deputat.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc